

DISSSERTATIO PHYSICA,
DE STELLIS,
& earum AFFECTIONIBUS,
levi contexta penicillo,

Quam
ANNUENTE DIVINA CLEMENTIA,

Cum
Suffragio & Adprobatione,

AMPLISSIMÆ FACULT. PHILOSOPHICÆ,
In celeberrimo ac Regio hoc Athe-
næo ad auram,

SUB PRÆSIDIO
Praclarissimi Viri,

DN. M. PETRI HAHN,

Scientiæ Naturalis Professoris Ordini-
narii, Præceptoris ac Promotoris
sui jugiter devenerandi.

*Liberalis Exercitii gratia & loco publici specimi-
nis modeste bonorum censura sistit*

GUDMUNDUS AMNELIUS, O-Goth.

Ad diem 3. Martij, Anni M.DC. LXXXVIII.

In Auditorio Maximo.

Impr. apud JOH. L. WALLIUM, A. P.

Reverendissimo ac Amplissimo Domino,

**DN. M. MAGNO
PONTINO,**

Inclitæ Diæcesios Lincopensis Episcopo
longè dignissimo, Consistorii Ecclesia-
stici Præsidi gravissimo, Regii ibidem
Gymnasii & Scholarum in dictâ diæcesi
Inspectori accuratissimo, in Christo Pa-
tri & patrono magno, humilimâ ani-
mi reverentiâ æternam su-
spiciendo.

Pariter &

Adm. Reverendo atq; præclarissimo Domino,
DN. M. PETRO SIMONIO,

Civitatis Lincopensis Pastori longè vigilan-
tissimo, Consistorii seniori, & diæcesios Ar-
chiepiscopo meritissimo, Mecænati quâvis
observantiâ submissè colendo:

Nec non reliquis,

*Perquam Reverendis & clarissimis viris ac
Dominis,*

In prædictâ Palæstrâ literariâ **LECTORIBUS**
ingeniosissimis & solertissimis, Promotoribus
& Benefactoribus honoris & observantiæ
cultu prosequendis:

SALUTEM & INCOLUMITATEM!!

Viris Nobilissimis, & Consultissimis, Spectatissimis & Prudentissimis Dominis:

DN. SAMUELI Wallenstierna,

Domino in Ropperla & Stooregård &c
Parlamenti Regii, quod Aboæ est in Fin-
landia, Adfessori Amplissimo, Mecænati
non minus ac Patrono & Nutritio pe-
quinqueannium ut benignissimo & summo
ita quovis honoris & veri officij cultu æ-
ternum suspiciendo.

DN. CAROLO Carplan,

de Odensaar. &c. Domino, nec non
per territoria Wemo & Wasto Territorial
Judici æquissimo, Mecænati pariter ac pa-
trono magno, singulari veneratione & offi-
ciosa mente ætatem devenerando.

DN. ANDREÆ Gyllenstroef

Dn. de Ruselex & Caulansu &c. Dicaster
hujus Regii vice-Advocat Fiscali accurate-
tissimo, fautori propensissimo; grata ment
venerando.

DN. ERICO STREUM, in Raneas Inspecto
perfideli, faut. & amico multum honorando.

DN. ESAIÆ Bruhn/ Dicasterii, quod hic
est Advocato fidelissimo, amico & patriotæ
honoratissimo.

DN. ERICO Sundel/ amico pariter per mul-
tos annos, ut benè probato; ita etiam sine-
rè colendo ac amando.

Inter doctorum sententias, non postre-
 mum sibi vendicat locum illa Synesii,
 viri haud ultimi commatis: τὸ εὐκα-
 εῖν εἶν τὸ το μόνον ἔχουσι κοινὸν ἔργον ἀνθρώ-
 ποι καὶ θεός. i. e. Homines habent hoc so-
 lum cum Deo commune ut aliis bene-
 faciant; Hinc est procul dubio, quod tam
 multa Regum atq; aliorum piorum & corda-
 torum hominum exstent probitatis exempla er-
 ga egenos, & praesertim literarum sedulos se-
 ctatores, inq; pietatis virtutisq; tramite dex-
 tre currentes; quodq; Vos Mecænates & fau-
 tores maxime suspiciendi, tot tantasque benefi-
 ciorum myriades in me contulistis, eaq; affe-
 cistis benevolentiae aurâ, ab illo temporis spa-
 tio, quo illâ frui mihi contingebat, in hoc
 usque momentum, quam verbis satis
 condignè deprecare nequeo, multo
 minus vel tantillum in tesseram sive remu-
 nationis signum adferre; flagrans nibilo se-
 cius cupiditate ineffabili, ad significandam
 sinceri animi gratitudinem, aequè pronam esse
 atque debitam, aliquid in medium proferre.
 Cum itaq; exercitium aliquod conscribere penes
 me deliberatum habui, duxi inconsultum non
 fore, illud, licet levi sit contextum pollice, ac non

adeo limatum atq; forsitan exoptulet vel vestra
de meis studiis concepta spes, vel velit liben-
ter mea jejuna Musa varia fortuna novercan-
tis ac incommoditatis aleæ exposta, loco debi-
ti muneris & singularis promptitudinis osten-
dende Vestris nominibus inscribere & de-
dicare, quò Vos Mecenates & fautores jugi-
ter devenerandi, Musarum Patroni optimi,
in illis oris, in quas advolat Thema hoc exigu-
um pro ingenii mei viribus elaboratum, notos
faciam; Rogans proporrò humiliter & offi-
ciosè ut hoc levidense munus æquam à vobis
obtineat censuram, serenum & benignum con-
sequatur adspectum & dextrum ac candidū ac-
cipiat patrociniū adversus malorum sinistre
hoc forte explicantiū, cavillationes ac morsus.
& ego imposterum non minus quam hacten-
us sub vestro umbone obumbrari desidero, ut
& benevolentie vestre cynosurā duci ac pro-
moveri ad illud, quod mihi in studiis propo-
sui brabeum; Qui rursus pro vestra incolu-
mitate, quoad vitalis spiritus hos meos regi-
artus, Deum T. O. M. calidissimis sollicitabi-
lissimis & indefinenter ero

Tuæ Rev. Ampl. & Vest. Dignitatur

Humilimus cliens

GUDM. AMNELIUS, A. & R

I. N. J.

Inter omnia, quæ continet aspectabilis hujus mundi machina, condita ab omnium rerum, visibilibus & invisibilibus, superiorum ac inferiorum, supremo opifice optimo & perfectissimo, nulla adeo nos movent, & in admirationem rapiunt, atq; ob humani ingenii hebetudinem & altas connatæ ignorantæ tenebras, prorsus investigabilis, *structura cæli*, quam Artifex ille instructissimus ad potentiam suam manifestandam Gentibus, & revocandam nobis in memoriam ineffabilis suæ ac maximè admirandæ omnipotentæ, quam cæli deprædicant & annunciant firmamenta, exstruxit, ut nos quotiescunq; sidera aspexerimus, reminisceremur Dei ac mirandi ejus operis, laudem & gloriam ipsius admodum deprædicantis; ac licet eâ deprædicet vel minimum in rerû natura animalculum, magis tn. majus commendat, & maximè cælum ob pulchritudinem summam, elegantiam raram, splendorem jucundum ac inenarrabilem, quæ omnia ne ullo quidem cothurno satis dignè extolli possunt. In horum meditationem cum descenderimus venerabundâ mente agnoscentes officii nostri, nobis injunctam rationem, paucis placet pro modulo ingenii,

ingentii, quem non inviti agnoscimus tenuem, stellarum delineationem, crasso quamquam ac levi penicillo, adumbrare, & in apicem producere quantum nobismet de iis assequi datur, in hac caliginosa mentis humanæ, cæcitate; & quamvis à nobis remotissimæ sint & sublimiorum rem requirant, quæ quæ circa nos sunt, in hoc inferiori mundo & ignorantiam tamen offuscantur tenebris, cognitionem, nihilominus adspirante Numine supremo tentabimus, & ad rationis lancem expendemus rectam, quid S. pandectæ, testimonia sensuum, & vera & genuina experientia possunt concedere.

I. THESIS.

Cum nonnullæ sint remoræ atq; obstacula, quæ eos qui exacte aliquod thema declarare satagunt, impedire ac facile in devia deferre solent, nisi averruntentur & ad morem sanè Philosophantium in rationis coërceantur gyrum, ita nec minus nobis occurrunt, licet non multa, tamen aliqua quæ ad eorum minimè spernendam consuetudinem tollere non prorsus duximus inconsultum, pensitando præprimis accuratâ indagine mentis, eas, quæ circa hujus vocis origi-

originem non uno modo ventilari so-
 lent à Philologis tricas; eò quod deriva-
 tionem stellarum cupiunt nonnulli de-
 duci à stando, quasi semper starent in
 cœlo fixæ, & hoc minus verè, cum pa-
 rum affinitatis habeant cum stare stellæ,
 & moveantur semper, atque visu per-
 cipimus nostro. Alii à scintillando, quod
 appareant stellæ scintillas quasi emitte-
 re. Quidam à stillando, quod ob nimiam
 claritatem & fulgorem lucidum gutta-
 rum cadentium speciem repræsentent,
 & accusantur haud immeritò nimix cu-
 riositatis ab ipso Quintiliano. Nos ve-
 ro haud invito cum illis facimus, qui stel-
 las à verbo græco *σελλειν* derivant, quod
 ornare, mittere &c. significat, sunt
 enim stellæ cœli ornamēta per pulchra,
 lumen quoque & radios, quibus hæc
 inferiora illustrant, verè emittunt, & à
 latino stellando, quod ferme cum hoc
 coincidit, & non nisi, quod paulo stri-
 ctius sumatur solummodo fulgorem atten-
 dendo, discriminat. Deindè homony-
 miam sive acceptionem vocis, quæ mul-

tis solet esse magno incommodo ac parere difficultatem non unam, solutioni non adeò aptam aut obviam; nobis vero multū oneris non faceffit, modo sicco, quod ajunt, pede prætereamus Theologicam, quâ comparantur stellæ verbi Dei ministris ut Dan. 12. qui erudiunt multos ad justitiam, fulgebunt sicut stellæ in perpetuas æternitates. Vel pro Christo salvatore nostro unico qui dicitur stella Jacobi Num: 24. 17. & sol justitiæ Malach. 4. Nec non illam quam habet Plinius. h. n. l. 9. c. 60. ubi vocat concham quandam marinam stellam, cui inesse & tantum fervoris ignei ut contacta quævis adurat, tradit: & retineamus Philosophicam, quâ stellæ sunt corpora cœlestia. Ac tertio dicuntur præterea, Astra, Sidera, cœlestia lumina, à Poëtis vero faces, luces, ignes æterni, Titania astra. Græcè ἀστέρες Hebraicè COGHABH Germanicè Stern. Stierna Sveticè quæ voces vocantur æquipollentes & synonyma.

THES. II.

Leviter sic hinc tactis, proximè jam ad tenorem rectè Philosophantium tenemur & nos, nè novam videamur inducere methodum humeris nostris admodum imparem, ad ipsam *πραγματιολογίαν* sive rei substratæ quidditatem accedere propius, realem proponendo stellarum definitionem ut ad palatum nostrum, Lecturis earum natura fiat dilucidior & clarior. *Suntq; stelle corpora naturalia simplicia, magna, lucida, globosa, semper mobilia, ex luce primogenia ad salutem inferiorum producta.* In qua exhibita definitione non minus ac in aliis, genus sive conceptum convenientiæ & Differentiam seu conceptum distinctionis eruere placet, & quidem ita ut loco generis adæqvati & proximi ponamus corpus naturale simplex non certè absolute ut cælum & quatuor Elementa, sed respectivè tale, cum respiciat lucem primogeneam; quam facimus nos stellarum materiam, & vocamus eam simplicem, quia omnis constitutionis

physicæ expertis sit, & omnis solutionis in
 se prius. Corpora dicuntur stellæ, quia
 corporum naturalium proprietatibus
 gaudent, & ut cœtera corpora natu-
 ralia, materiâ & forma constant. Un-
 dê & à materiâ resultat, proles ejus &
 comes perpetuus, quantitas, trinæ dimen-
 sionis capax, quam & insequitur figu-
 ra, eaque rotunda ac circularis; & à
 formâ qualitas, quam variæ earum af-
 fectiones & effectus luculenter demon-
 strant. Simplicia verò dicuntur non sim-
 plicitate essentia, respicientis omnem com-
 positionem logicam ex genere & differe-
 rentiâ, vel Metaphysicam ex esse &
 essentia, ex actu & potentia, vel phy-
 sicam ex materiâ & formâ constantem
 sed prout compositum opponitur mix-
 to, & sic compositionis Elementaris sint
 expertia corpora & nullam mixtionem
 incurrant, quâ ratione etiam stellæ à
 Stieriodicuntur Elementis simpliciores.
 Quæst. 9. pag. 43, Differentiam quod
 attinet Formalem, latet ea nos ob con-
 natam intellectus nostri infirmitatem:

ut autē eadem nobis aliqua ex parte in-
 notescat veniant subsidio, maxime ne-
 cessum duco, quatuor causarum genera,
 cum omne corpus naturale sit *ab aliqua*
re tanquam *causa efficiente*, *ex* tanquam
Materia, *per* tanquam *formam*, propter
 tanquam *finem*. Unde Materia & For-
 ma internæ dicuntur & semper sunt in-
 tra essentiam rei, Efficiens & Finis ex-
 ternæ, quæ nunquam ingrediuntur,
 quamvis eam constituent & efficiant
 externè ut loquitur Scaliger Exercit. 28.

III. THESIS

Harum prima est efficiens, quæ est
 DEUS T: O: M. qui quarto creationis
 die stellas seu luminaria cœli non mi-
 nus quàm secundo cœlum condidit, de qua
 nemo hominum dubitet, nisi peregri-
 nus & admodum hospes sacrarum Li-
 terarum, quibus unicè nitimur contra
 paganorū assultus, qui nescio quo cæco
 furore correpti una cum Aristotele a-
 strorum æternitatem somniant, ac Mo-
 sen harum rerum ignarum faciunt ac
 rudem, opinionem suam stabilientes tan-

quam firmo veritatis talo, inde (α) quod primis tribus creationis diebus dies fuerat, ita & debere fuisse, qui diem illustraret illuminaretq; solem nimirum stellarum principem, quarto creationis die æquè ac ceteræ stellæ creatum, vi istius canonis, *Posito effectu, necesse est causam esse vel fuisse*; item (β) *plantarum exstitisse fecunditatem tertio die creationis, quæ aliunde esse nequibat, quam à solis calore, quia effectus non potuit esse sine causa*; (γ) *debere corpora simplicia & incorruptibilia esse priora compositis & corruptibilius*. Sed hæc argumentorum machinæ haud multum valent, modo scire velint, 1. quā absonum sit argumentari à natura jam *constituta* ad illam tum *constituendam* 2. quod Deus in producendo creationis opere mediis naturalibus se non alligaverat, & voluerat, qui potuit plantarum creationem creationi stellarum præmittere, ut ostenderet se ceu causam primam non obstrictum ita fuisse secundis, quin absque iis pro suo arbitrio producere quid posset, in laudem & gloriam suæ

siæ potentiaë, veluti conveniunt præclara patrum testimonia. Et hoc satisfacit, credo, prioribus illorum argumentis. Tertiū quod attinet, pari quoque ratione subvertitur ejus antecedenstam ex supra dictis, quia voluerat Deus ab imperfectis ad perfectiora tendere, quã limitatione quadam, inter ea corpora simplicia, quæ ut materia concurrunt ad constitutionem compositorum & debent esse priora, veluti quatuor Elementa mixtis, & quæ non, ut stellæ, quartâ die creationis conditæ: idem nobis luculenter ostendunt verba Mosis Genes: 1. 10. *fecit Deus luminaria magna luminare majus ad Dominium diei & luminare minus ad dominium noctis & stellas &c. fuitque vespera & mane dies quarta.*

THESIS IV.

Efficientem causam sequitur & excipit Interna prior, Materia scilicet quam facimus nos, sequuti vestigia excellentissimi Sperlingii, lucem primi geniam, sepositâ eorum opinione, qui (a) materiam stellarum agnoscunt ignem, du-

cū vano sensus testimonio, quod urget
 admodum huic sententiæ qvi maximè
 favet patricius 13 argumentis à simili
 desumptis, quæ omnia satis argutè ac
 copiosè refutantur in Exercitationibus
 Sperl: pag. 345. & seq. (β) Sententiâ
 Aristotelis, & Peripateticorum, pro
 certò affirmantium stellas esse densio-
 res cœli partes, à cœlo, quod quintam
 quandam faciunt Essentiam simplicissi-
 mam, & à quatuor elementis diversis-
 simam, incorruptibilem & æternam,
 nonnisi compactione & densitate saltem
 differentes; Cum tamen stellæ nihil
 magis de cœlo participant, quam
 contentum à continente, ut aqua à do-
 lio, cervisia à poculo cerevisiâ pleno,
 nec sint magis cœli partes, quam vel vo-
 lucres aëris vel nos aquæ aerisque nos
 ambientis, sed sunt in cœlo tanquam
 in proprio suo subjecto, sibi à Deo Ter:
 Opt:Max:creatore omnium, verè desti-
 nato; nam, dixit, existant in cœlo stellæ,
 non, fiant ex cœlo aut densetur in stel-
 las cœlum, & differunt sanè plus à
 cœlo

cœlo quam raritate & densitate, cum sint peculiare species; Quia fatius, uti dictum, *Lucem primigeniam* substantiam illam lucidam, nobilissimam, præstantissimam & simplissimam primo creationis die à conditore suo creatam bonam & ad mundi perfectionem, absq; qua mundus si esset pulcher non esset, cui etiam Deus, quarto die munus suum dedit, ut esset nimirum non minus illa materia stellarum, quam reliqua corpora simplicia, quatuor scilicet Elementa mixtorum, & sic perfectionem suam nancisceretur, nam concessio mihi quod sacræ literæ unicuique vel invito obtrudunt, lucem hanc primo die fuisse conditam utiq; affirmabitur & concedetur eam aut esse abolitam seu destructam, aut conservatam, & non destructam; quia scriptura sacra commemorat in principio Geneseos institutionem naturæ postmodum perseverasse, quare & dici nequit aliquid fuisse factum quod postea esse desierat; Ergo conservatam, si conservata utiq; imperfectum quid aut perfectum fuit, non hoc, quia

quia neq; ad spiritus immateriales, neque ad Elementa, neq; plantas aut animantia potest referri, ergo respectivè imperfectum, quo Deus tanquam materia ad stellarum productionem uti voluit, de quibus favente divinâ gratia luculentius in ipsa ventilatione patebit.

THES. V.

Properemus jam ad alteram internam causam formã videlicet, quæ una cū materiã ad corpus naturale constituendum necessario requiritur, & est (*a*) (loquor de formã substantiali, à qua stellarũ tam affectiones quam effectus vere resultant) *non* ad multorum phil. nutum *anima*, multo minus anima rationalis, in quem errorem incurrebat præter alios, origines non dubitans affirmare Christum Salvat. nostrum unicum: æquè pro syderibus ac nobis esse mortuum. Cum ea, rationalis nempe, solummodo hominibus competat, ut brutis sensitiva & vegetativa plantis ac arboribus. Neque (*b*) placet Aristotelica illa adsistens forma altas radices quæ egit in peripateticorum

eorum animis, qui dimicant tanquam
 pro aris & focis intelligentiis compe-
 tere formam stellarum, ac non nisi ab
 iis dependere earum effectus, atq; ad-
 modum affabrè de *motu* multum susur-
 rant. Displicet & nobis (v) Patricii & bo-
 navent: assertio, agnoscentiũ pro forma
 Astrorum lucem solummodo, & ita cõ-
 fundunt Accidens, quod substantiæ
 principium intrinsecũ esse nequit, cum
 substantiã, quæ non, ut illa lux, in-
 currit in sensus. Sed (d) nostro pala-
 to arridet Aristotelica illa informans,
 eaq; specifica, omnes stellarum effectus
 causans, æqvè ac reliquorum corporum
 specificæ formæ, materiam merè pas-
 sivè se habentem rectè informantem; ad
 ejus indagacionem licet ob ingenii im-
 becillitatem caligamus instar oculorum
 Nycticoracis ad splendorem solis, in-
 terim tamen vetant stellarum effectus,
 qui testantur de sua causa, & non aliundè
 quam ab intrinsecà earum forma pro-
 mana-

manare non possunt, ut illam ipsis dene-
gemus.

THES. VI.

Ratione methodi & ordinis nobis
jam incumbit, accessum ut faciamus ad
alteram externam causam finem nimi-
rum, propter quem stellæ sunt, quæ sunt:
estq; duplex, ultimus sive summus, glo-
ria Dei, qui in sacræ scripturæ pande-
ctis innuitur, ubi Psalmographus &
sancti prophetæ provocant ad cœlestia
corpora, excitantes ea ad laudem Dei
veluti Psal. 148. Laudate Deum sol & lu-
na, laudate eum omnes stellæ lucidæ.
Dan, 3. Astra cœli benedicite Domino
quod tamen κατὰ τὸ ἁγιὸν & propriè
cum Origine, non ita accipiendum, qua-
si stellæ ratione præditæ, mente ac co-
gitatione sua creatorem sint celebratu-
ræ, sed figuratè, quod inter alia suppe-
ditent nobis uberrimam materiam poten-
tiæ, sapientiæ ac bonitati divinæ cele-
brandæ ac deprædicandæ. Alter subor-
dinatus consistit partim in hujus uni-
versi illuminatione, & indigitatur lib.
Gen.

Gen. c.I. fiant luminaria in firmamento cœli, ut dividant diem à nocte; quibus etiam mediantibus manifestantur reliqua Dei opera, ita ut quicquid videtur, videtur fermè mediante lumine cœlesti. Partim in descriptione temporum veris, æstatis, Autumni & hyernis. Annorum tam solarium quam lunarium ac dierum, qui ex Cap. Gen. supra dicto demonstratur, nam præterea quod dividant *diem à nocte*, dicit Moses fiant in signa & tempora & annos & dies. Partim etiam in corporum sublunarium tam animatorum quam inanimatorum generatione corruptione ac conservazione, & aliarum virtutum impressione, quem finem exercent stellæ per naturalem influxum in hæc inferiora ac probatu facilis, æque divino, atq; humano Testimoniis. Deniq; consistit in designatione rerum futurarum tam naturalium quam civilium, atque ex disquisitione hujus Thematis divina annuente gratia clarius patebit.

THESIS VII.

Moveamus jam nos longius & qua
 incepim⁹ brevitare ad rectæ tamen ra-
 tionis dictamen expendamus ipsas stel-
 larum Affectiones, quæ materiæ ac for-
 mæ præcipuè certa sunt testimonia
 à quibus nos ignorantia caligine quam
 maxime offuscata tantum cognitionis
 habemus, quantum hausim⁹. Earum pri-
 ma est Quantitas quæ duplex discreta
 seu numeri & continua seu magnitu-
 do molis, quam haud exiguam stellis
 inesse ipsa ratio probe testatur eo, quod
 stellæ tot gradibus tantaq; distinctiâ,
 à nobis distitæ, nostro conspectui semet
 infinuant, quamvis multo minores quã
 unquam sunt, ob diversitatem me-
 dii, quod quo crassius propter vapores
 stellas nobis majores reddit, & propio-
 res, quo subtilius & clarius eo mi-
 nores; instar nummi in fundo cyathi
 aqua repleti, qui per aquam longe vi-
 detur major & oculis propior, quam
 si extra eam per solum & simplicem
 aërem adspiceretur. Jungamus rationi
 veram

veram experientiam, qua probe edocti novimus maxima corpora ex longa distantia videri, quam sunt, multo minora. Sic, qui ex turri edita hominem in foro deambulantem conspicit, anseris magnitudinem eum excedere vix iudicat, & qui navem eximiæ magnitudinis fluctuantem in mari procul conspexerit, parvulam scapham esse facile dicat. Est hæc quantitas rursus duplex Absoluta & Respectiva, quæ divisio stellis non minus ac reliquis corporibus naturalibus competit. Illæ, quatenus trina dimensione longitudine, latitudine & profunditate sint præditæ, hæc quatenus majores, vel minores vel æquales dicantur. Discreta sive numerus stellarum multitudinem considerans, secundum quam stellas innumerabiles ratione nostri concipimus, ob imbecillitatem nostram, quamvis earum in se, certus & definitus numerus sit. Hac re motus Aristoteles dixit *Syderum errantium numerum mortales inire non posse*, item Præclar: noster Eloquentiæ Profess.

in suis Contemplationibus Mundi
 pag. m. 228. recensitis multorum opi-
 nionibus suū addit calculum, dicens:
*Ego existimo in penitissimis ætherum latebris
 adhuc novam stellarum scenam aperiri, que
 nullo tubo ab oculis mortalium posset discer-
 ni, & ea propter reverà statuo non alium
 posse numerare tot myriades stellarum præter
 solum Deum, qui omnibus illis nomina imponit.*
 Accedunt & varia scripturæ testimo-
 nia, quæ verè innuunt stellarum nu-
 merum nobis esse impossibilem, suffi-
 ciunt tamen illud Hieremiæ 33. v. 22.
 ubi Deus Davidi uberem benedictio-
 nem promittit, dicens: *Quemadmodum
 non potest mensurari exercitus cœli nec men-
 surari potest arena maris, ita multiplicabo
 semen Davidis servi mei.* & hoc Gen. 15. v. 5.
*Suspice in cœlum & numera stellas si potes:
 sic erit semen tuum,* ubi iterum Deus jux-
 ta illam benedictionem promissam A-
 brahamo, fuisse & impossibile illi quam-
 vis maximè exercitato in Palæstrâ ma-
 thematicâ ex sedula chaldæorum infor-
 matio-

matione, stellas numerare, judicat. Hisce jungitur etiam opinio B. Augustini, quam in Lib. 16. de Civitate Dei cap. 20. habet, inquam: *Stellæ denumerari non possunt, quia nec omnes nos videre posse credendum est, nam quanto quisque acutius intuesur tanto plures videt; inde & acerrimè videntibus aliquas occultas esse merito existimamus, exceptis iis sideribus, quæ in aliqua parte orbium à nobis remotissima oriri & occidere prohibentur!* Facessat itaque Glavius & ejus commilitones secus sentientes cum suis deliciis & captiosis investigationibus, quibus imaginantur sibi, exercitum cœlestem fore numerabilem & non majorem quam appareat nocte serenâ.

THESIS VIII.

Nunc ad alteram affectionem describendam manus accingamus, qua stellæ lucidæ denominantur, & est lux partim nativa corpori huic lucido congenita, partim mutuata, quam à suo principe & Lucis fonte sole, qui maxi-

mus in medio Planetarū est, defumunt. *Nativam lucem* omnibus in universum stellis inesse probare existimamus (α) quia à luce primæva omnes sint conditæ, & *tale erit materiatum qualis ipsa materia* (β) quia sacrae literæ ad oculum id nobis demonstrant, & quidem loco à nobis prius multoties citato Gen. 1. sint in cælo luminaria &c. discrimen, quod ibi additur de Luna & Sole, non privationem sed gradum lucis infert, quem multò majorem illis competere non negamus, moti, juxta testimonium sensuum, dicto illo 1. Cor. 15. alia claritas solis, alia claritas lunæ, & alia claritas stellarum & stella à stella in claritate differt. Huc addimus Illud Ezech. 32. 7. Ubi Operiam (inquit Deus) cum extinctus fueris cælos & nigrescere faciam stellas ejus, solem nube tegam & luna non dabit lumen suum, & Jerem. 31: 35. Hæc dicit Dominus, qui dat solem in lumine Diei, & ordinem lunæ & stellarum in lumine noctis. Sic Deus æque reliquis stellis atque soli suam

suam lucem attribuit. (γ) quia experientia pariter id probat, atque videntum est in Ecclipsi lunæ, quæ nihil aliud quam luminis, a sole accepti privatio est, quod, dum subtrahatur adventitia lux, interjecta terra, inter lunam & solem, non in solidum eripiatur oculis aspectantium lux, sed appareat luna aliquando rufa, quandoque nigra, nonnunquam atro & rubido colore mixta, quos colores ex mixtione nativæ lucis lunæ & umbræ induit & assumit, atque fatetur Mag. Comm. Ph. lib. 2. c. 6. posset hoc neutiquam evenire, si nativa ac propria luce omnimoda destitueretur luna, conf. Stir: sect. 1. partis specialis Quæst. 8. Sennert. lib. 2. pag. 185. Vei- xelb. Exer. iv. Quæst. 2. præterea (δ) essent stellæ, si nihil nativæ & propriæ lucis haberent, non per se sed per accidens stellæ; nec non merentur illud nomen, nisi lucidæ quod sint, ob quam affectionem, etiam a Deo vocantur luminaria. *Mutatitiam* pariter probat (ϵ) eadem ratio, quam heic de Ecclipsi seu deliquio

deliquio lunari attulimus, quæ, quo ad lumen reliquis stellis est communis, adeo ut ne ulla quidem diversitatis sufficiens causa potest adferri (β) Collocatio solis in medio Planetarum, quo possit commodius tam superioribus quam inferioribus lucem suam imperire ac communicare: (γ) quod luna melius illustretur a sole prout ei accommodatè respondet hæc vel illa majori vel minori sui parte; & planetæ quo soli viciniore eo vehementius illūnantur & magis ceteris lucent, atq; in Marte & venere solis comitibus apparet, nec torquet nos multum argumentum, quāvis speciosum Avicennæ ac Macrobi, quo conantur ostendere lucem Mutuatitiam nulli stellarū nisi lunæ competere, quia reliquæ stellæ non Eclipsin vel eandem facierum & lucis vicissitudinem subeunt, quā subit luna, respondent enim ad hanc collectionem recte Connimb. lib. 2. de cœlo cap. 7. quæst. 4. Art. 2. dicentes: *Nullum sydus supra solum pati defectum luminis interjecta terra, quia eousq; non pertingit terra umbra.* Verum

in mucronem sensim attenuata evanes-
 cit, prius quam diametraliter interpo-
 natur inter centra illorum corporum.
 Nec subit aliqua stellarum facierum &
 lucis vicissitudinem, qua lumine à sole
 vibrato semper perfecte illustrantur
 & nulla diametrali oppositione inter-
 cipiuntur, quo minus luceant. Plura
 quæ heic occurrere possunt, submitti-
 mus publicæ disquisitioni, ne modum
 nostri instituti brevitatem amantis, ex-
 cedere videamur, & pergimus ad terti-
 am stellarum affectionem, quæ.

THESIS IX.

Figura, eaq; non romboidalis, nec o-
 valis, non conica aut cylindriaca, sed
 sphærica, rotunda & globosa, figura-
 rum omnium præstantissima hinc et-
 iam ubivis locorum & terrarum, quo-
 cunque nos convertimus sive ad *orien-*
tem aut *occidentem*, *boream* s. austrum ro-
 tundæ apparent, Cui experientiæ
 tantam habebat fidem Glavius ut non
 dubitaret dicere, stellas non posse à no-
 bis rotundas conspici nisi globosæ ac
 rotun-

rotundæ essent, cumq; sit solius spheri-
cæ figuræ hoc habere privilegii, ut omni
ex parte oculis nostris rotundam figu-
ram repræsentet. Addit & Scalig. Ex-
er. 62. sect. 4. hoc requiri, quo melius pos-
sint lumen in terras longè lateque suum
demittere. Quod vero sol & luna pla-
næ nobis videantur facit nimia distantia,
quâ nulla pars stellæ à nobis plus con-
spicitur remotior.

THES, X.

Inter eas quæ restant stellarum Af-
fectiones, intacta est Motio, quâ stellæ
moveri dicuntur motu certe simplici,
naturali, perpetuo & circulari, aliæ o-
cius, aliæ tardius motione sibi inditâ
in primâ creatione, tendendo linea re-
cta ab ortu in occasum; Qui motus à
principio intrinseco promanat formâ sc.
stellarum specifica, quod roboramus se-
quenti syllogismo: *quicquid habet internam
formam id habet etiam internum motus sui
principium activum atq; stellæ formam habent
internam*, veluti nos par. v. probavimus,
probaturi & insuper hic connexionem
majo

majoris inde, quia formæ proprium est, *subiectum motu naturali movere*, & hinc provenit omnis actus, non solummodo propterea quod ut res essentialiter perfecta existat, efficiat, sed ut sit proximum & naturale principium actuum secundorum naturalium, inter quos, haud extremum sibi vindicat locum, localis motus E. motus habet internum principium sui activum. Hisce cum delectemur nobis minus benè facere videntur ii, qui existimant stellas ab externo moveri principio, horum Ricciolus & Kircherus non dubitarunt motum astrorum intelligentiis adscribere, atque multi alii veterum, tanquam earum formis adsistentibus, persuadentes sibi in ea re præclare sequutos Aristot. vestigia. verba Kirch. recenset Excel. nost. Achr. cont. Mund. p. 103. & ibi illa nervosè satis ac competenter refutat, simul ac opinionem omnium eorum, qui motum stellarum Angelis tribuant, quo nos Cand. Lect. mittamus; Nec possumus bono animo sententiæ

Aristo-

Aristotelis & Peripateticorum subscribere, qui stellas orbibus cœlestibus ajunt esse infixas, & illas una cum his volvi ac circumgyrari, & sic unicè ad cœli motum moveri; siquidem tales orbes nulli in cœlo dentur, ut ex adscensu ac descensu planetarum verè constat & prohibet penetratio, quam natura abhorret, & stellæ non minus libere in cœlo moventur quam pisces in aqua, aut volucres in aëre, hoc tamen discrimine, quod harum motus vagus ac incertus sit, stellarum verò certus & invariabilis, de quâ re consulat Cand. L. Vendel. qui de stellarum motu disquisite admodum, Tribus quæstionibus disputat, in medium proferens argumenta plurima, quæ nostræ, ac secus sentientium sententiæ favent ac patrocinantur.

THES. XI.

Nos properemus ad metam, & priusquam finem huic nostro discursui imponamus, restat ut paucis æque ad nostrum palatû, atque de hinc promissum
etiam

etiam agamus de occulta stellarum qualitate *influxu scilicet*, quem minimum non habent in generationibus & corruptionibus mixtorum corporum, nec non in mutationibus reliquarum sublunarium, ac ipsarum tempestatum varietatibus, partim augendo, minuendo partim, partim etiam futura prædicendo ac prænunciando, atque modernâ pariter ac hodiernâ constat experientia, Ac licet tanta sit earum vis & natura, ad stuporem prorsus, nullum tamen exercere potest imperium absolutum in voluntatem humanam, *directe scilicet & immediate aliquid cogendo aut necessitando*, quia habet illa libertatem in agendo seu exercitio & propterea determinationem ab astris non patitur, nam illa, ut causæ remotæ & universales primò dare non possunt alteri quod non habent, & secūdò, impediuntur a causâ causarum, Deo nostro optimo, in cujus manu sunt; Quin Teste Phil: Mel: l.2. Ph:p. 247. (licet multa gubernet natura) non est removendus à gubernatione, Deus propter astra,

sed

sed omnes inclinationes ab aëstris or-
 tas moderatur, & orandus propterea ut
 bonas juvet & reprimat malas. Sic ad-
 juti divinà gratià claudimus hunc dis-
 cursum ingenuè fatentes debuisse illum
 pluribus pro sua dignitate exprimi ac
 enodari, quam vel nos heic potuimus ob-
 remoras ac varia obstacula eaq; per plu-
 rima, qvapropter & nos excusationis
 cupidi, de uniuscujusq; æqvà ac candi-
 da censura nulli dubitamus, qui erimus
 vicissim, tali benevolentia probe aliis
 devincti, alterius cujuscunque labo-
 ris singulariter sinceri & æstimatores
 nivei pectoris, Deo insuper ex intimis
 cordis latifundiis grates habentes pro
 benigno suo in hisce agendis auxilio, in-
 geminantesq; per omnia nostræ vitæ
 spatia, sedulo & indefinen-
 ter.

*Gloria sit Patri; sit nato gloria sancto,
 Gloria Spiritui; Triadi sit gloria sacra!!*

